

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

В економічній літературі поняття «розвиток» розглядається з різних точок зору, а саме: в філософському сенсі – як універсальна властивість «розгортання» об'єктів [1]; в організаційному – як направлена дія – зміна самих об'єктів [2; 3; 4]; в економічному – як необоротна, спрямована, закономірна зміна матеріальних та ідеальних об'єктів [5]. Інші автори визначають поняття «розвиток» як економічну категорію, що описує якісні та кількісні перетворення з одного стану в інший, досконаліший [6], змінює життєстійкість системи [7; 8], підвищує ступінь організованості системи [9], включає реорганізацію і переорієнтацію всієї економічної і соціальної системи [10], об'єднує інноваційні процеси, що і забезпечує якісні та кількісні зміни у функціонуванні підприємства [11]. В. Геєць вважає, що економічне зростання підприємства представляє собою джерело розвитку економічної системи [12], Л.О. Жилінська, провівши ґрунтовне дослідження сутності терміну «розвиток», визначає що це поняття доцільно розглядати з трьох позицій, а саме: 1. Розвиток, як процес змін; 2. Розвиток, як процес зростання; 3. Розвиток, як процес вдосконалення [13]. Як зазначено у монографії [14], розвиток – обов'язково процес прогресивний, коли логічним наступним його етапом стає зникнення об'єкта як такого. При цьому Р. Акофф розрізняє поняття «розвиток» та «зростання». На його думку, зростання (підвищення розмірів або числа об'єктів, розширення діяльності за виробничими та економічними показниками) може відбуватися, як з розвитком так і за його відсутності [15]. Окрім цього, розвиток необхідно розглядати з позиції переходу економічної та виробничої системи у новий якісний рівень для чинення опору негативному впливу факторів зовнішнього середовища [16]. О.В. Расвнева указує на наявність і вплив на процес розвитку суперечностей, які класифіковано на зовнішні та внутрішні перешкоди щодо розвитку підприємства [14; 17]. Отже, «розвиток» – це економічна система, що формує направлений процес зміни якісного стану об'єкта, який запобігає негативному впливу факторів зовнішнього й внутрішнього середовища та забезпечує організаційно-економічні умови вдосконалення та зростання діяльності підприємства. Процес управління розвитком підприємства визначається як комплексний, безперервний та стратегічний [13; 18], а у роботі [19] – стратегічним та тактичним. Такий підхід дозволив Л.О. Жилінській

встановити види розвитку підприємства: сталий, керований, організаційний збалансований, однопроектний, односферний та багатосферний, стратегічний розвиток [13]. Ця класифікація потребує уточнення, тому пропонується додати до неї «оперативно-тактичний розвиток».

1. Философская энциклопедия / Под ред. Ф. В. Константинова. – М.: Советская энциклопедия, 1967. – Т. 4. – «Наука логики» – Сигети. – 1967. – 592 с.
2. Юдин Э. Г. Системный подход и принцип деятельности: методолог. Проблем. Современ. Науки / Э. Г. Юдин. – М.: Наука, 1978. – 391 с.
3. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера / за ред. Р. С. Дяківа. – К.: Міжнар. економ. фундація, 2000. – 703 с.
4. Грушин Б. А. Очерки логики исторического исследования (Процесс развития и проблемы его научного воспроизводства) / Б. А. Грушин. – М.: Высш. Школа, 1961. – 214 с.
5. Мельник Л. Г. Тайны развития / Л. Г. Мельник. – Сумы: Университетская книга, 2005. – 378 с.
6. Базилевич Л. А. Автоматизация организационного проектирования / Л. А. Базилевич. – Львов: Машиностроение, 1989. – 176 с.
7. Коротков Э. М. Концепция менеджмента / Э. М. Коротков. – М.: Изд.-консалт. Компания «ДеКА», 1998. – 301 с.
8. Кучин Б. Л. Управление развитием экономических систем: технологический прогресс, устойчивость / Б. Л. Кучин, Е. В. Якушева. – М.: Экономика, 1990. – 157 с.
9. Путятин Ю. А. Финансовые механизмы стратегического управления развитием предприятий / Ю. А. Путятин, А. И. Пушкарь, А. Н. Тридид. – Х.: Основа, 1999. – 488 с.
10. Тодаро М. П. Экономическое развитие: пер. с англ. / М. П. Тодаро. – М.: ЮНИТИ, 1997. – 666 с.
11. Тридід О. М. Організаційно-економічний механізм стратегічного розвитку підприємства: монографія / О. М. Тридід. – Х.: Вид-во ХДЕУ, 2002. – 364 с.
12. Гесць В. М. Нестабільність та економічне зростання / В. М. Гесць. – К.: Ін-т екон. прогнозів. НАН України, 2000. – 344 с.
13. Жилінська Л. О. Теорія, методологія та практика управління розвитком промислових підприємств: монографія / Л. О. Жилінська. – Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ», 2015. – 328 с.
14. Райко Д. В. Стратегічне управління розвитком маркетингової діяльності: методологія та організація: монографія. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2008. – 632 с.
15. Акофф Р. Планирование будущего корпорации / Р. Акофф. – М.: Прогресс, 1985. – 327 с.
16. Забродский В. А. Развитие крупномасштабных экономико-производственных систем / В. А. Забродский, Н. А. Кизим. – Харьков: Бизнес Информ, 2000. – 72 с.
17. Расвнева О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: монографія / О. В. Расвнева. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2008. – 632 с.
18. Лютенс Ф. Организационное поведение / Ф. Лютенс; пер. с англ. – 7-е изд. – М.: ИНФРА-М, 1999. – XXVIII. – 692 с.
19. Пономаренко В. С. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи: монографія / В. С. Пономаренко, О. М. Тридід, М. О. Кизим. – Харків: ІНЖЕК, 2003. – 328 с.